

motivele pentru care lui Ioan Mihalyi de Apșa trebuie să i se acorde un loc aparte în seria istoricilor români din Transilvania la cumpăna veacurilor XIX-XX¹.

Iacob MÂRZA*

Abrevieri bibliografice

- Diplome maramureșene* 2010 - Ioan-Aurel Pop (coord.), *Diplome maramureșene din secolele XVI-XVIII, provenite din colecția lui Ioan Mihalyi de Apșa*. Volum întocmit de: Mihai Dăncuș, Adinel Ciprian Dincă, Andreea Mârza, Ioan-Aurel Pop, București, 2010.
- Enciclopedia* 1978 - Ștefan Ștefănescu (coord.), *Enciclopedia istoriografiei românești*, București, 1978.
- Pecican 1992 - Ovidiu Pecican, *Identités et stratégies: historiens transylvains de l'entre deux-guerres (1918-1945)*, în *Transylvanian Review*, I, 1992, 1, p. 104-126.
- Pop 2011 - Ioan-Aurel Pop, *Din mâinile valabilor schismatici ... Români și puterea în Regatul Ungariei medievale (secolele XIII-XIV)*, Chișinău, 2011.
- Teodor 1970 - Pompiliu Teodor, *Evoluția gândirii istorice românești*, Cluj, 1970.
- Teodor 2002 - Pompiliu Teodor, *Introducere în istoria istoriografiei din România*, Cluj-Napoca, 2002.

Otilia Urs, *Catalogul cărții românești vechi din Biblioteca Academiei Române Filiala Cluj-Napoca*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2011, 742 p.

Un consistent volum, de mult așteptat în scrisul istoric românesc, a apărut în 2011, având-o ca autoare pe Otilia Urs, bibliotecară la Filiala Cluj-Napoca a Bibliotecii Academiei Române, începând din 2006. Încă tânără, vârsta autoarei stă greu în pandant cu volumul de muncă și acribia pe care o astfel de întreprindere le-a presupus. Dar cine duce la bun sfârșit (fie el și temporar, deoarece în istoriografie, ca în viață de altfel, nimic nu e absolut, ci mai mult sau mai puțin temporar) un astfel de travaliu își agonisește cu siguranță și o experiență, care nu mai are, în mod necesar, tangență cu numărul anilor acumulați, ci îi devansează substanțial sub aspect profesional, conferind celui implicat o altă optică de raportare, mult mai matură, mai în cunoștință de cauză, decât cea pe care o avusese la începutul întreprinderii.

Din simpla amintire anterioară a anului 2006 decurge faptul că munca la catalog a putut începe numai după această dată (dar în acest răstimp autoarea a finalizat și o teză de doctorat), ceea ce constituie o performanță și un curaj, în același timp, de a încheia sub o formă publicabilă și de a edita rezultatul unui atare efort de identificare și catalogare, care, probabil, altora le-ar fi

¹ Vezi sugestia pentru o cercetare istoriografică la Pecican 1992, p. 104-126.

* Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia; e-mail: iacob_marza@yahoo.com.

luat un deceniu, poate și mai mult, fiind implicate 1538 de exemplare de tipărituri, editate pe parcursul a 320 de ani, din 1510 și până în 1830. Afirmăm aceasta deoarece numai cine nu a încercat să catalogheze carte veche românească, inclusiv exemplare slavone sau în alte limbi, greacă, latină, maghiară, germană, exemplare unicat sau fragmentare, fără foi de titlu, colligate, foi volante și diferite broșuri, de diferite formate, nu știe cât de dificilă poate fi o astfel de întreprindere și cum te poți încurca, pierzând șirul exemplarelor catalogate și al edițiilor. Cu siguranță, travaliul i-a fost ușurat de existența unor indispensabile instrumente de lucru, *BRV*-ul, alte cataloage și studii de specialitate, dar numai propria tenacitate și consecvență au scos-o la liman, respectiv la forma editată, de la care poate oricând să își perfecteze diferite tronsoane de aprofundare a cercetării specifice.

Ca atare, meritul autoarei este în primul rând acela de a fi încheiat proiectul, împovărat sub aspectul volumului și al diversității, extrem de dificil sub cel al documentării, al descrierii științifice a exemplarelor, de a fi adus elaboratul final la o formă publicabilă și chiar de a-și fi asumat riscul de a-l edita, chiar dacă ulterior se vor mai face completări, corecturi de descriere și identificare, de transcriere a notelor marginale de pe exemplare, de îmbogățire a bibliografiei referitoare la fiecare exemplar în parte, ceea ce va corespunde unor inerente aprofundări științifice. Avem convingerea că la dimensiunile unei asemenea întreprinderi temerare, pe măsura adâncirii cercetării aplicate fiecărui exemplar în parte se va impune realizarea unor reeditări adnotate și augmentate ale catalogului de față, autoarea, cea mai în temă din acest punct de vedere, având la îndemână în continuare atât colecția remarcabilă de la Biblioteca Academiei din Cluj-Napoca, cât și destul timp pentru a-și șlefui și perfectă lucrarea, tinerețea fiind un aliat de nădejde în acest sens. Asumându-și integral toate obligațiile care rezultau din tentativa sa culturală, inclusiv publicarea catalogului, pentru care merită din plin admirația noastră (poate un bărbat nu ar fi avut curajul său, femeile uneori sunt mai temerare!), Otilia Urs a pus în circuitul istoriografic o mină de aur informațională, în domeniul bibliografiei vechi românești. Era atât de necesar ca aceste date să circule, să poată fi accesate de cât mai mulți cercetători, încât realizarea catalogului constituie cu certitudine un eveniment editorial, care a lansat pe piața valorilor culturale un foarte util instrument de lucru, care pentru prima dată (și lucrarea este în același timp și o premieră editorială) ne oferă posibilitatea de a evalua integral, pe centre emitente, pe epoci, din perspectiva posesorilor și circulației exemplarelor, acest inestimabil fond documentar cultural românesc, ilustrator al ființei istorice a poporului român, adăpostit la Filiala Bibliotecii Academiei Române din Cluj-Napoca.

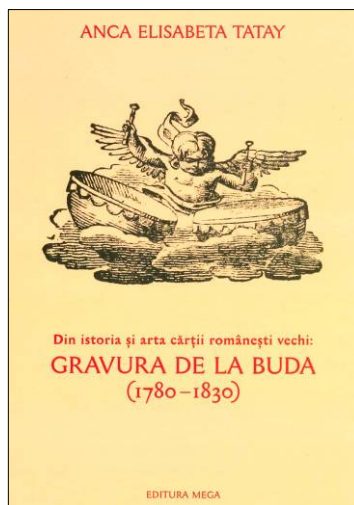
Pentru autoarea rândurilor de față satisfacția constă îndeosebi în aceea că paginile catalogului îi mijlocesc conturarea unei imagini de ansamblu a tipăriturilor vechi de Bălgrad și Blaj, din colecție, oficine tipografice înrudite, ale căror emisiuni au acoperit fericit necesarul de carte din Transilvania și principatele române pe parcursul secolelor XVI-XIX, alături de alte centre emitente desigur, colecția de la în discuție fiind impresionantă, din perspectiva aceasta. De exemplu, la Cluj-Napoca, se află cea mai consistentă și mai valoroasă colecție de cărți vechi bălgrădene, din țară (nu știm dacă în mod sigur și de Blaj, pentru că nu am făcut

comparații exacte în acest sens, dar, cu probabilitate, da, inclusiv de carte de Blaj), putem spune acum, după apariția catalogului, ceea ce înainte de acest moment intuiam doar.

Gabriela MIRCEA*

Anca Elisabeta Tatay, *Din istoria și arta cărții vechi românești: Gravura de la Buda (1780-1830)*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2011, 500 p.

Deși așteptată și binevenită lucrare a tinerei cercetătoare Anca Elisabeta Tatay (născută în 1982), dedicată ilustrației cărții românești vechi de Buda a apărut în 2011, abia în noiembrie 2012, când s-a ivit prilejul întâlnirii la o reuniune științifică desfășurată la Alba Iulia, autoarea a dăruit un exemplar semnatorei rândurilor de față, ceea ce explică, oarecum, recenzia făcută unei apariții editoriale din urmă cu doi ani, abia la începutul anului 2013. Textul de față este desigur și o mulțumire pentru un dar intelectual valoros, dar, mai înainte de toate, o consemnare, o semnalizare suplimentară (mereu necesară) a apariției și intrării în circuit istoriografic a unei lucrări esențiale în cercetarea cărții românești vechi, care se constituie, din momentul publicării sale, într-un indispensabil instrument de documentare și lucru pentru toți cei interesați de subiect.

De ce este un valoros instrument de lucru volumul semnalat? Încercăm să răspundem condensat acestei întrebări stimulatoare, în funcție de ceea ce considerăm a fi mai important și mai reprezentativ, în cazul apariției editoriale semnalate. Astfel, relevăm următoarele sale caracteristici:

1. Caracterul său de repertoriu iconografic și, pe marginea acestui aspect se impun a fi evidențiate și caracteristicile estetice ale volumului, toată ilustrația, care devine ea însăși o sursă documentară copleșitoare a lucrării, este de cea mai bună ținută, putându-i-se lauda în mod special autoarei punerea în pagină a reproducerilor de gravuri, deloc obositoare, niciodată inestetică (chiar dacă avem în față un veritabil repertoriu, deci o multitudine de imagini, care prin definiție ar fi putut fi plictisitor, dincolo de informația științifică transmisă!), permanent diversificată, ceea ce ne dă o idee și despre înzestrările plastice individuale ale tinerei cercetătoare în cauză. Gustul său estetic este fără greș, fără a se fi dorit a fi demonstrativ și, din această pricină, pe lângă deosebita sa trăsătură științifică, volumul este o binefacere estetică, înainte de toate, pentru orice categorie de

* Muzeul Național al Unirii Alba Iulia; e-mail: peace_gabi@yahoo.com.